

«Διδασκαλία σε πολυπολιτισμικές και πολυγλωσσικές τάξεις: Προκλήσεις και Προοπτικές»

1

Δευτέρα, 10 Μαρτίου 2025

Creating spaces in classrooms for multilingual literacy through digital storytelling

Vicky Macleroy

Professor of Language and Literacy, Head of MA Children's Literature, Director of the Centre for Language, Culture and Learning, Co-Director of the Critical Connections Project, Goldsmiths, University of London, UK

This seminar looks at how the digital revolution is changing the way children read and create texts. It addresses the challenge that children's digital skills are often left behind at the school gates along with their languages and cultures. In this seminar, I draw on the global Critical Connections Project (2012-ongoing) that integrates digital technology into language learning through storytelling, and recognises the time and dedication needed to enable children to develop digital skills and expertise in creative multilingual ways. I will discuss how multilingual literacy is developed through the different stages of the digital storytelling process and how children use translation and subtitling work in their digital stories to make meaning in different languages. This multilingual literacy process develops learners' curiosity and knowledge about languages (KAL) and deepens their understanding of the complexities of word-image relationship. This approach pushes learners to make connections across languages. I will use case study examples from primary schools in the UK and Cyprus.

2

Πέμπτη, 13 Μαρτίου 2025

«Γεφυρώνοντας» τις διαφορές σε μια «πολύχρωμη τάξη»: Θεωρητικό πλαίσιο και διδακτικές εφαρμογές

Δρ Ελευθερία Ζάγκα

Σύμβουλος Εκπαίδευσης Φιλολόγων Θεσσαλονίκης

Με δεδομένη την παρουσία παιδιών από πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα στο σχολείο, αναδύονται προκλήσεις στην εκπαιδευτική διαδικασία, όπως είναι η ανάγκη για συμπερίληψη, για υποστήριξη των δίγλωσσων μαθητών και μαθητριών και η ανάγκη για ανάδειξη του γλωσσικού και πολιτισμικού ρεπερτορίου τους. Στη διάρκεια της εισήγησης θα εστιάσουμε σε θέματα διγλωσσίας - όπως είναι η γνωστική και η γλωσσική ανάπτυξη δίγλωσσων ατόμων - αλλά και σε εκπαιδευτικές πρακτικές που ενισχύουν την αποδοχή, την αλληλεγγύη και τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών και των μαθητριών, για τη δημιουργία ενός σχολικού περιβάλλοντος που ενισχύει τη διαπολιτισμική επικοινωνία και όπου όλα τα παιδιά αισθάνονται ισότιμα. Πιο συγκεκριμένα, θα παρουσιάσουμε προτάσεις, τις οποίες μπορεί να εφαρμόσει ο/η εκπαιδευτικός, προκειμένου να επιτευχθεί μια εποικοδομητική «συνομιλία» των διαφορετικών πολιτισμών και γλωσσών των μαθητών και των μαθητριών στη σχολική τάξη: κείμενα ταύτισης, δίγλωσσα κείμενα, project με διαπολιτισμικό περιεχόμενο, δραστηριότητες δημιουργικής γραφής. Βασικοί στόχοι των πρακτικών αυτών παραμένουν η συμπερίληψη όλων των παιδιών, η ανάπτυξη της φαντασίας τους και η εξοικείωσή τους με τον γραπτό λόγο, ταυτόχρονα με τη δυνατότητα αυτοέκφρασής τους σε μια γλώσσα, μητρική ή δεύτερη. Τέλος, θα παρουσιαστούν ενδεικτικά παραδείγματα των δυσκολιών που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί σε μια πολυπολιτισμική τάξη και θα προταθούν τρόποι διαπολιτισμικής προσέγγισης και υπέρβασης των δυσκολιών αυτών με ανάδειξη κατά τη διδασκαλία εκείνων των στοιχείων που ενώνουν και όχι αυτών που διαχωρίζουν τους/τις μαθητές/μαθήτριες.

3

Δευτέρα, 17 Μαρτίου 2025

Η διδασκαλία γνωστικών αντικειμένων εκτός της Γλώσσας στις συμβατικές τάξεις

Ασπασία Χατζηδάκη

Καθηγήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Διευθύντρια Εργαστηρίου Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (ΕΔΙΑΜΜΕ)- ΚΕΜΕ ΠΚ

Μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει το εκπαιδευτικό σύστημα κάθε χώρας που στοχεύει στην ένταξη των μαθητών/τριών με μεταναστευτική βιογραφία είναι το πώς θα διευκολύνει την πρόσβασή τους στη γνώση. Η κατάκτηση της δεύτερης γλώσσας (Γ2) μπορεί να προχωρεί με ποικίλους ρυθμούς (είτε υποβοηθούμενη από συστηματική διδασκαλία σε ξεχωριστά τμήματα είτε όχι) αλλά οι μαθητές/τριες αυτοί/ές καλούνται ταυτόχρονα να κατακτήσουν γνώσεις και δεξιότητες σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα (λ.χ. Μαθηματικά, Φυσικές επιστήμες, Κοινωνικές σπουδές, κλπ), προκειμένου να συμβαδίσουν με τους υπόλοιπους συμμαθητές τους. Στην προσπάθειά τους αυτή συναντούν δυσκολίες λόγω της εξειδικευμένης γλώσσας που χρησιμοποιείται (τουλάχιστον στις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού) για την παροχή της επιστημονικής γνώσης.

Η εισήγηση αυτή στοχεύει στο (α) να αναδείξει τις όψεις της ακαδημαϊκής γλώσσας (academic language) που δυσχεραίνουν την κατανόηση των αναδυόμενα δίγλωσσων μαθητών/τριών και (β) να ενημερώσει για τεχνικές και στρατηγικές που στοχεύουν στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων.

4

Τρίτη, 18 Μαρτίου 2025

Από την Τάξη στην Κοινότητα: Η Συμπερίληψη ως Κοινή Ευθύνη

Γκέλη Αρώνη, PhD

Προϊσταμένη Μονάδας Ένταξης και Υποστήριξης Ασυνόδευτων Ανηλίκων Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας, Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου

Η εισήγηση θα εστιάσει στη δυναμική της συνεργασίας μεταξύ σχολείου, οικογένειας και κοινότητας, αναδεικνύοντας την εκπαιδευτική διαδικασία ως έναν συλλογικό στόχο που εκτείνεται πέρα από την τάξη. Η συμπερίληψη ευάλωτων παιδιών δεν είναι μόνο εκπαιδευτικό ζήτημα, αλλά μια κοινή ευθύνη όλων των εμπλεκόμενων, που προάγει την πολιτισμική κατανόηση, την κοινωνική συνοχή, τη δημοκρατική συμμετοχή και την ισότιμη πρόσβαση στη μάθηση για όλα τα παιδιά.

Ο/Η εκπαιδευτικός λειτουργεί ως καταλύτης αυτής της διαδικασίας, ενισχύοντας την εξωστρέφεια του σχολείου και τη δικτύωση των φορέων. Ένα σχολείο που λειτουργεί ως ανοιχτή, δημοκρατική και συμπεριληπτική κοινότητα, με ενεργή συμμετοχή όλων, μπορεί να αποτελέσει κινητήριο μοχλό για την ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση και την ευημερία όλων των παιδιών, ανεξαρτήτως κοινωνικού, πολιτισμικού ή εθνοτικού υπόβαθρου.

5

Τετάρτη, 26 Μαρτίου 2025

Γλώσσα και γραμματισμοί στο γλωσσικό μάθημα και σε άλλα γνωστικά αντικείμενα

Σταυρούλα Κοντοβούρκη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών της Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Το συγκεκριμένο σεμινάριο έχει διπλό σκοπό: (α) να αναδείξει συγκλίσεις ανάμεσα στα αναλυτικά προγράμματα για τη διδασκαλία της γλώσσας ως πρώτης και δεύτερης, (β) και να εισηγηθεί πρακτικές που ευνοούν την ανάπτυξη γραμματισμών εκ μέρους όλων των παιδιών εντός και πέρα από το γλωσσικό μάθημα. Ως εκ τούτου, το σεμινάριο προσεγγίζει τη διδασκαλία σε πολυπολιτισμικές και πολυγλωσσικές τάξεις από την οπτική της διδακτικής και διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος. Εντοπίζει έτσι «ανοίγματα» στη μεθοδολογική του προσέγγιση και προτείνει συγκεκριμένες πρακτικές που μπορούν να υλοποιηθούν στο πλαίσιο αυτού και άλλων σχολικών μαθημάτων, με τρόπο ώστε να αναγνωρίζονται και να διευρύνονται οι γραμματισμοί παιδιών με ποικίλα γλωσσικά, πολιτισμικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά.

6

Παρασκευή, 28 Μαρτίου 2025

Ανάπτυξη Δεξιοτήτων και Στρατηγικών Επικοινωνίας και Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας σε Πολυπολιτισμικές Τάξεις

Ελένη Γρίβα

Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας

Αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Το επιμορφωτικό σεμινάριο στοχεύει στην ενίσχυση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των μαθητών, εστιάζοντας στις δεξιότητες και στρατηγικές διαπολιτισμικής επικοινωνίας που απαιτούνται σε πολυπολιτισμικά μαθησιακά περιβάλλοντα. Μέσα από θεωρητικές προσεγγίσεις και βιωματικές δραστηριότητες, οι συμμετέχοντες θα αποκτήσουν πρακτικά εργαλεία για τη βελτίωση της αλληλεπίδρασης μαθητών από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα.

Το πρόγραμμα εξετάζει τις συνιστώσες της επικοινωνιακής ικανότητας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία της επικοινωνίας. Παρουσιάζονται σύγχρονες θεωρίες για την κατανόηση της επικοινωνίας, τυπολογίες στρατηγικών επικοινωνίας και διαπολιτισμικής επικοινωνίας, καθώς και η εφαρμογή τους για την επιτυχή αλληλεπίδραση σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα.

Τέλος, αναλύονται διδακτικές προσεγγίσεις που ενισχύουν τις στρατηγικές διαπολιτισμικής επικοινωνίας, ενώ παράλληλα προτείνεται ένα πλαίσιο καλλιέργειας και αξιολόγησής τους, ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική ενσωμάτωσή τους στην εκπαιδευτική πράξη.

7

Πέμπτη, 3 Απριλίου 2025

Πολλαπλοί γραμματισμοί στα σχολικά μαθήματα: Εφαρμογές για τη γενική τάξη διδασκαλίας

Μαρία Μητσιάκη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Το μοντέλο των πολλαπλών γραμματισμών στα σχολικά μαθήματα (pluriliteracies across subjects) αναπτύχθηκε από το European Centre for Modern Languages (ECML) και αποτελεί τη διευρυμένη δυναμική εκδοχή της προσέγγισης CLIL. Αν και βασίζεται στις αρχές της προσέγγισης CLIL για την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας, το μοντέλο επιδιώκει να αναπτύξει τους ακαδημαϊκούς γραμματισμούς στα σχολικά μαθήματα για όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από το αν η γλώσσα της σχολικής εκπαίδευσης είναι γι' αυτά η πρώτη ή μια πρόσθετη/δεύτερη γλώσσα. Για τον λόγο αυτό, είναι κατάλληλο για διδακτικές εφαρμογές στη γενική τάξη διδασκαλίας.

Το μοντέλο αυτό αξιοποιήθηκε κατά τη συγγραφή του βιβλίου «Ελληνικά στο σχολείο!: Επίπεδο A2» (Π.Ι. Κύπρου, 2024), που απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες του δημοτικού σχολείου, και στις ενότητες «Μαθαίνω για τις γλώσσες και τους πολιτισμούς», «Μαθαίνω στα σχολικά μαθήματα» και «Πάμε λίγο ακόμη». Στο πλαίσιο του σεμιναρίου παρουσιάζονται ενδεικτικές διδακτικές προτάσεις με τη χρήση του σχολικού βιβλίου για την ανάπτυξη των πολλαπλών γραμματισμών στην Ιστορία, τις Φυσικές Επιστήμες, τη Γεωγραφία και την Αγωγή Υγείας. Οι προτάσεις αξιοποιούν πολυτροπικά κείμενα και ψηφιακά μέσα, αφηγήσεις ιστοριών που ενσωματώνουν γλώσσα και γνωστικό περιεχόμενο, συνεργατικά έργα για την επίλυση προβλημάτων στον πραγματικό κόσμο, πρακτικές που ενισχύουν τη διαγλωσσικότητα και τη διαπολιτισμική επίγνωση κ.ά. Είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε όλα τα παιδιά στη γενική τάξη να εμπλακούν σε βαθιά μάθηση, να κατανοήσουν και να παραγάγουν νοήματα στα διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα του σχολείου με μέσο τη γλώσσα και τα γλωσσικά τους ρεπερτόρια, να αναπτύξουν κριτική σκέψη, διαπολιτισμική επίγνωση και πολλαπλούς γραμματισμούς, με απώτερο στόχο τη σχολική επιτυχία και την ενεργό πολιτειότητα.

8

Πέμπτη, 10 Απριλίου 2025

Πρακτικές γραμματισμού για παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία –και όχι μόνο– στη συμβατική τάξη με τη χρήση των εικονοβιβλίων

Δρ Μαρία Χατζηαναστάση

Εκπαιδευτικός Δημοτικής Εκπαίδευσης

Μέλος ΣΕΠ, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Εξωτερική Συνεργάτιδα Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

Η χρήση εικονοβιβλίων στη συμβατική τάξη μπορεί να συμβάλει στην ανάδυση ποικίλων πρακτικών γραμματισμού που αφορούν στην υποστήριξη μαθητών με μεταναστευτική βιογραφία και όχι μόνο. Τα εικονοβιβλία, λόγω των εικόνων και της σύντομης γραπτής αφήγησης, μπορούν να προσφέρουν μια πιο οπτική και συναισθηματική σύνδεση με τα παιδιά που ενδέχεται να δυσκολεύονται με τη γλώσσα ή να αντιμετωπίζουν πολιτισμικές και γλωσσικές διαφοροποιήσεις. Στο σεμινάριο θα προταθούν πρακτικές γραμματισμού και δραστηριότητες, μέσα από τη χρήση των εικονοβιβλίων, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στην εξομάλυνση αυτών των διαφοροποιήσεων ή δυσκολιών.